

Nu numai spectatorii „obișnuți”, cum li se spune celor care vin la teatru din propriul lor îndemn și la inițiativa lor proprie, ignoră lumea nevăzută a teatrului, ci și destui dintre cei care, prin profesie (uneori, prin funcție), sînt obligați să frecventeze sălile de spectacole.

Pe nedrept.

În uriașul și atît de complicatul mecanism al teatrului, sînt piese nevăzute, fără de care, mecanismul s-ar poticni, sau ar încrema definitiv.

Aidoma unui orologiu care arată privitorilor doar douăsprezece cifre și două ace, ascunzînd roțițe, axe, pîrghii, arcuiri, teatrul arată publicului produsul finit, la care a lucrat o adevărată armată de specialiști, în cele mai greu de bănuț profesii.

Publicul larg, căruia i se alătură destui „spectatori de profesie” (și, printre ei, chiar critici), are în vedere piesa, actorii, regizorul, scenograful, uneori compozitorul, rareori maestrul de lumini, sau recuziterul. Cam atît.

Pînă la un punct, publicul larg (și ceilalți care i se alătură) au dreptate. Ce-mi pasă mie, om grăbit să aflu ora exactă, ce se petrece în pîntecele orologiuului, în ce fel se îmbină roțițele, pîrghiile, axele, cum se mișcă ele? De cîte ori, privindu-i cadrulul, am în vedere și mecanismul ascuns al orologiuului?

Pînă la un punct, au dreptate.

Pînă la un punct. Dincolo de care...

Poate mă înșel, poate dau prea mare importanță unor lucruri care nu interesează, n-au de ce să intereseze pe toți. Dar cîți dintre cei care urmăresc un spectacol știu că scaunul acela, pe care s-a așezat protagonistul, nu e cu

adevărata „Chippendale” sau „Empire”, că el a fost făcut aidoma originalului în atelierul de timplărie al teatrului, de mîinile pricepute ale unui meșter timplar, mai priceput decît ale oricărui timplar din vreo cooperativă? Știm noi, oare, că draperiile grele de catifea bogată sînt, de fapt, confecționate din pînză de sac meșteșugit vopsită de un pictor executant, care e cu totul altceva decît un vopsitor,

ei numiți în teatru, o categorie specială de muncitori de scenă, de care scena, oricît de bine dotată, oricît de sofisticată mecanizată și electronizată, nu se poate lipsi. Cîți dintre noi cei care urmărim, cutremurați, zbuciumul nefericitului rigă Lear, cu barba fluturînd în furtună, știm că la barba aceea a lucrărilor, plantînd, fir cu fir, sute de fire, ore și ore în șir, un om numit peruchier, care nu-și află locul de

VIRGIL MUNTEANU Cei neștiuți

sau un zugrav? Urmărind-o pe Maria Stuart, ne gîndim noi că rochia cu trenă, gulerul înalt, au fost cusute în atelierul de croitorie al teatrului, unde lucrează altfel de croitori, mai meșteri, mai pricepuți, mai specializați? Un pantofar obișnuit face pantofi după cum e moda, și cam atît. Un pantofar de teatru face pantofi pentru Ofelia și cisme pentru Despot-Vodă, care nu seamănă cu nimic din vitrine. Apoi, cataramele, paftalele, colierele, toiagul lui Oedip, pistolul lui Tudor Vladimirescu, cușma lui Mihai Viteazul, cupa în care Claudius toarnă băutura ucigătoare, de unde provin, că „pe piață” nu sînt? Cine le face?

Se termină un act. Lumina se stinge, cîteva secunde așteptăm în întuneric, și cînd se face iar lumină, locul acțiunii s-a schimbat. Era o grădină, acum e un salon. Mîini nevăzute au înălțat „la pod” arborii, au coborît în locul lor pereți cu ferestre și uși, au scos în culise băncile, au pus în locul lor o masă, cîteva scaune, un scrin. Totul, în cîteva secunde, totul, în cea mai neagră beznă, cu iuțea și precizie, după exerciții îndelungi și anevoioase. Cine a făcut minunea? Mașiniștii, așa sînt

muncă decît în teatru?

Un personaj iese din scenă, îmbrăcat după cum se cuvine. Peste cîteva clipe intră, în zdrențe, după cum cere situația. Oare ne gîndim că, în cele cîteva clipe care au trecut, mîini febrile și îndeminatice l-au ajutat pe interpret să-și schimbe îmbrăcămintea cu alta, și că mîinile astea, deprinse să lucreze iute și fără greș, sînt ale cabinierii?

Și, încă, nu e totul. Și, încă, nu sînt toți. Mai este și cel care se îngrijește ca pe masa, din scenă, să fie atîtea pahare, sau cutare vază, adică recuziterul. Mai este și omul de la pupitrul orgii de lumini, mai este și dispecerul nevăzut al întregului spectacol, regizorul tehnic.

Cîte indeletniciri, cîte profesii de care teatrul are nevoie! Cîți specialiști, cîți oameni de înaltă și subtilă calificare, care nu se califică altundeva decît în teatru, fiindcă nu există nici o școală de mașiniști, de recuziteri, de peruchieri, de garderobiere, de sufleuri, de regizori tehnici. Ei cresc în teatru și, chiar nevăzuți de mare public, sînt de neînlocuit. Fiecare dintre cei pomeniți, și alții asemeni lor, pe care nu-i știm... Eu însumi am uitat, de pildă, de contabilul-șef...